

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus XII. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

N.72. Perpende ad hæc discretum Josephi erga fratres suos amorem: hos siquidem noluit ad sublimiorem statum & honoris gradum in Aula Pharaonis (ut facile poterat) promovere, sed sua in arte pastoria, cui ab infantia assueverant, eos exerceri voluit. O quam longè alia nunc vivimus tempora in Orbe Christiano: ubi moribus ignobiles, scientiâ rudes sæpè amicorum auxiliò elevantur, in Aulis cum gravi Principum & subditorum damnò. Et quotiès etiam Christiane Lector ad Beneficia Ecclesiastica vel Officia Sæcularia prece vel pretiò tales promovisti, quos nullò meliori titulò ornatos noveras, quàm quòd tecum arcta vivant in amicitia? quàm severam aliquando Deus exiget à te rationem, si per ejusmodi promotiones alieni peccati aut damni te feceris reum.

FASCICULUS XII.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 28. lib. Genes. in quo describitur morbus Jacobi, Ephraim & Manassen in filios adoptantis & benedicientis.

N.73. Considera: **E**phraim & Manassen, quos homines avari, non corporaliter cum pio Jacob, sed spiritualiter cum impiis morituri, in suos filios adoptant, germanos esse, quorum prior interpretatur *divitiarum incrementum*, & posterior *Dei oblivio*. Hæc quisquis inordinato affectu terrenis divitiis inhiat, obtentisque adheret: oblivionem Dei sibi intimè conjunget, testatur id Oseas Propheta divinò loquens ore de Judæis cap. 13. *Adimpleti sunt, & saturati sunt, & levaverunt cor suum, & oblitum est mei.* Quomodò enim Dei præsentiam habebit ille, qui aliud cordi suo præsens non habet, & animò tractat, quàm bonorum temporalium incrementa? quomodò divinam æstimabit potentiam, qui tantum in divitiarum robore & potentia illarum præsumit? quomodò divinam respiciet pro-

providentiam, qui totus in eo occupatur, ut bona possideat, reposita in annos plurimos? quomodo divinam reverebitur veritatem, qui augendæ pecuniæ causâ eam in mendacii testem millenis cum perjuris adducit? antiquas, sive novas si consuleris scripturas, inordinatum divitiarum amorem quid aliud, quam Idololatriam esse reperies? hinc prodigiosus ille Propheta Eliseus summo Idololatriæ periculo ne se exponeret, oblata sibi à Rege Syriæ munera recusavit, æternâ memoriâ dignam proferens sententiam 4. Reg. 5. *Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam.* q. d. testor Deum, qui fidelem devotumque me servum habuit semper: non accipiam de oblatiis quidquam, ne cœcō illorum amore more aliorum captus; dum inciperem fieri servus pecuniarum, desinerem esse servus Dei mei. *Cumque vim faceret, inquit facer textus; Non acquievit.* ô spectaculum angelicis admirandum oculis! Eliseus etiam vim passus respuit pecunias, ut Dei cultum retineret, & Christianorum aliqui Deo suo se devotos per manere putant, etsi vim adhibeant, aliena rapiendō? Eliseo satius est: Regem offendere, ut recusandō pecunias non fiat aliquando injurius Deo suo, & Christiani sibi de divina applaudant gratia, etsi cum proximorum offensa opes plurimas congerent? at demus; opes per fas acquisitas esse, si tamen pluri illæ, quam fas est, æstimentur, & amentur, adhuc oblivionis divinæ remanet periculum, id attestante Basiliō, dum ait: *quò plus opibus & cupiditate crescis, eò magis charitate, Dei deficiis.* Sicut enim avis alligatum pedibus deferens pondus, ad altiora volare non poterit; ita animus divitiis addictus, cogitare de Deo aut nullatenus, aut nisi ægerrimè valebit: quare Philosophus ille in mare dejecit opes exclamans: *Mergo vos, ne mergar.* Non tam in profundo aquarum, quam in abyssō ignorantix rerum cœlestium. Ozias Rex, Regiminis optimi optima dederat signa eò tempore notata, quò regale solium conscendit: at ut vix divitiarum copiâ, quibus egebat ante, circumflui cœpit, cœpit ocius mentem prius Deo affixam, ab eodem abstrahere. *Cum roboratus esset, ait Scriptura, elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum.* 2. Paralip. 26. Erat mos antiquis Rheni accolis, filios suos recentur natos collotenus immergere hujus fluminis aquæ, & quos repererant, nihil inde in sanitate passos, hos crediderant, germanæ fortitudinis futuros aliquando strenuos hæredes. Non dispari modò ad probandam hominis virtutem pietatemque in Deum, certum dabitur indicium, si hominem non quidem

dem in Rheni, sed in Paſtoli, aurum vehementis, aqua merſum repereris; nihil tamen in pietate exinde læſum: nam non Ozia tantum, ſed mille aliorum exemplis probatum eſt illud Sidonii l. 8. Epiſt. 7. dictum: *Quadam datur ſocietas penè nominis hiſce verbis divitiis & vitiis.* Quare ô Chriſtiane Lector! abjice inordinatum ad metallum fallaciſſimum amorem, nî velis, ut Deus tui æternum oblivifcatur, qui opum amore fueris Dei oblitus. Scis utique, te aliquando moriturum, nil tecum ferre, niſi theſauros vitæ benè tranſactæ. Ille verò ſolum copioſus ad Deum vadit, qui in hæredes ſuos adoptat miſericordiam & charitatem. Extende igitur (divitiis nunc moraliter moriens) cum Jacobo dexteram, & illam aurò gravem *minori*, pauperi videlicet largiendò divites eleemoſinas, impone.

Cum verò juxta hætenùs allatas rationes, divitiis abundare tam periculofum ſit: hinc miraberis Chriſtiane Lector, quod moriturus Jacob filio ſuo Joſeph plus bonorum temporalium legaverit, quàm legaverat cæteris? ſed cogita: Jacobum ſciſſe, quòd ſicut Joſeph in domo opulentiffima Pharaonis egerit diſpenſatorem non retentorem opum; ſic citrà omnem animæ ſuæ jaçturam noverit illis uti. Ut enim venenum habere non nocet, niſi illud ſtomacho immittatur, ita divitiæ niſi ad ipſum cor tranſeant, nocumento non ſunt.

Doctrina 2.

Deſumpta ex cap. 49. lib. Genef. in quo deſcribitur ultima benedictio filiorum omnium cum Prophetiis, & diſpoſito ſepultura.

N.74. *Conſidera* I. **J**acobum vocaſſe ad ſe filios, ut moriturus ſingulis paternam impertiretur benedictionem, illiſque prædicet futura: ſed mirare mirum benedicendi modum, dum acerrimis verbis in non paucos illorum invehitur, eosque duriffimè increpat. Modus tamen iſte minimè paternum excedit modum: nunquam enim melius parentes superioresque ſuis filiis aut ſubditis benedicunt, quàm cum eorum defectus ſeveris, diſcretis tamen, verbis caſtigant. Quare Chriſtus ipſe parentum optimus, dum jam ſtaret in prociñtu, ſcandendi cælum: exprobraſſe fertur *incredulitatem & duritiem* filiorum ſuorum Marci 16. Gratiòſè etiam benedixit Saulo, quando eidem in terram proſtrato dixit: *Sauſe! Sauſe! quid me perſequeris?*
durum

durum tibi est contra stimulum calcitrare? ita Davidi vel maximè tunc benedixit Deus, quando Prophetam ei misit, crimen adulterii & homicidii objecturum. *Annuntiate peccatori opus ejus,* admonet mellifluus doctor in Epistolis, *ne ille in suo peccato moriatur: sanguinem verò de manu vestra requiret, qui suò eum redemit pretiosò sanguine.* *En! de cælo clamat: Virgo Israel corruit, & non est, qui sublevet eam, in luto aurum jacet, tollite Margaritam &c.* Nonne malorum omnium caput ex neglecta correctione ortum suum traxit? enim verò si protoparens noster conjugem suam, ad vetitum fructum manus extendere aulam, acrî (ut par erat) correctione castigasset, eò dementiæ non devenisset ipse, ut pro unius cibi momentaneo gustu æternam sui, posterorumque felicitatem vendidisset. Ubi correctio locum habet, ibi delictis clauditur locus juxta illud Psal. 106. *Misit verbum suum, & sanavit eos, & eripuit eos de interitibus eorum.* Correctio acetum est, quò aspersa reviviscit cicada, quæ antea oleò peruncta, fuerat extincta. Salomon correctionem stimulo comparat Eccles. 12. Ut enim pigritantes equi acceptis calcaribus strenuè percurrunt vias; ita correcti filii aut subditi à torpore vitiorum abacti, ad terendas virtutum semitas animantur. Correctio fortunato homini est frænum, quò intra conditionis suæ limites retinetur: misero sustentaculum est, ne positam in Deo confidentiam deserat. Superbo magister est, qui eum docet humilitatem: intemperanti mensura est, quæ ipsi debitum præscribit in victu modum: iracundo clausura est, ne bilem cum proximi propriæque personæ damno exspuat: luxurioso remora est, quæ illum retinet, ne porci instar luto se immergat. Verbò est omnibus omnia. Ut tamen correctio ipsa non debeat pati correctionem, oportet correctorem quasi alterum induere Protheum cœlestem, qui fiat quasi omnibus omnia, aut peritissimum agere Medicum, qui omnî opportunò sit provisus remediò, sciens pungere, & palpare, uti fasciâ & ferrò, vinò & oleò, igne & unguentò. Requiritur in eo probitas morum, ut monita ejus mereantur fidem: requiritur nobilis agendi urbanitas, ut fastidiosi alliciantur: requiritur patientiæ fortitudo, ut opposita toleret: requiritur cordis magnanimitas, ut respuat comminationes: requiritur affectûs teneritudo, ut sciat compati miseris: locutionis suavitas, ut non opprimantur pusillanimes: discretio temporis, ne irritum cadat negotium. Animi constantia, ut ad finem pertingat opus. Has regulas correctionis sequens Christiane Lector, qui parentem vel su-

periolem agis, haud dubiè poteris aliquando moriens cum Jacobo dicere: *Expectabo salutare tuum Domine*, erit enim correctionis tuæ merces æterna gloria, cum Jacobo possidenda.

N. 75. *Considera 2.* Quemlibet Christianum, non tantum mortis, sed totius vitæ tempore id unicum in votis cum Jacobo habere debere, ut aliquando sepeliatur in sepulchro Patrum suorum, quæ sepultura Spiritualiter intellecta Cælum est, spelunca duplex capiens corpus & animam. Verum uti Jacobus sepulturæ suæ inferri non potuit, nisi prius fuisset ex Ægypto delatus; ita Christianorum nullus Cælum assequi poterit, nisi DEO serviens exierit mundum. Hinc Origenes homil. 15. in Num. ait: *Quoniam non transitur ad terram sanctam, neque pervenitur ad Regnum, nisi prius vincatur Amalech videlicet mundus.* Anacharsin Scytham virum admirandæ prudentiæ percontabatur aliquis; quænam naves forent tutissimæ? respondebat ille: *Quæ in sicum protractæ sunt.* Si quereretur ego: quænam Christianorum animæ de æterna salutæ & requie certiores forent? dicentem ocium: illas foræ salutis suæ certiores, quæ è mundo, periculoso mari simillimo, si non corpore saltem affectu essent sejunctæ. Quare Christus discipulos suos in tuto positurus, ait: *Ego elegi vos de mundo.* Joan. 15. Petrus totâ vitâ inter pericula versatus: ut tandem securus redderetur deportu obtinendo, quid aliud egit, quàm ut à se abjiceret omnia, quæ mundi sunt? quò factò audiit: *& vitam æternam possidebit.* Matth. 19. Possidebis & tu optatissimam hanc animæ & corporis tui requiem, si animò saltem mundum fugeris, & abjeceris, quo mundanos à cælesti sepultura arcent.

Doctrina ultima

Hujus Fasciculi & totius Libri Genesis.

Desumpta ex cap. 50. lib. Genes. in quo describitur Comitatus & sepultura Jacobi.

N. 76. *Considera.* **Q**Uomodò cadaver Jacobi insigni Pompâ comitentur Magnates Ægypti, at non aliò fine, quàm ut per solemnem hunc apparatus blandiantur Josepho viventi, & rem inveni, quem mortuum nullus illorum visus est comitari: quia illò mor-

mortuô spes omnis lucri fuerat commortua. Talium comitum & sociorum pro dolor! ingentem adhuc etiam inter Christianos copiam nutrit orbis, prout ipse testaberis Lector, propriâ haud dubiè experientiâ id doctus. Hi sanè se gerunt instar Mercurii, qui auri amicissimus, tamdiu illi adhæret, quamdiu à fornace abest: in quam immissum ociùs deserit. Aman regalis ille Minister plurimos numeravit amicos, & Personæ suæ Præcones habuit, quamdiu regiò fruebatur favore, sed ut suâ dignitate orbatus, ad furcam damnatus est, nullum ampliùs audiit, qui ejus partes sequeretur, vel etiam unicò illum defenderet verbò. Postquàm Tobias senior visum recepit, teste S. Scripturâ cap. II. *Venerunt consobrini cum gaudio congratulantes ei & per septem dies epulantes omnes cum gaudio magno gavisi sunt.* Nullus verò aderat cæco & variis miseriis afflicto. Sicut pediculi corpora spiritû privata deserunt: quia sanguis, quò jalebantur, tunc concrevit, ita plurimorum amicorum turba se gerit, quæ præstò est suis servitiis & obsequiis, quamdiu affulget pinguis fortunæ sol: hòc occidente, aut penitus extinctò actum est de amicitia. Tales amicos se comprobaverant Jerosolymitani, qui introeuntem Christum triumphali Pompâ & insigni applausu excepère; sed cum Latronibus eductum deseruère. Tales se exhibuère erga S. Agatham concivem suam Panormitani, qui illam Christianæ fidei causâ comprehensam, & ex urbe satellitum manu tractam, comitavère quidem, sed dum in via dissolutam fortè calcei corrigiam Virgo alligabat, omnes retrò conversi ad sua redière, ad quos redarguendos Virgo Deum precata, eò in loco oleam nasci fecit, symbolum stabilis amicitia, utpote quæ tam ætatis, quàm hiemis tempore suum retinet vigorem. De his amicis omnibus meritò illud sapientis edictum quadrat Eccles. 6. *Est amicus secundum tempus, & non permanebit in tempore tribulationis.* Apologus ille, quem de lupo & corvo finxerant antiqui, è fabula jam pridem transit in historiam, experientiâ id probante. Corvus quâdam die se intimum amicum fingens lupi, ad ejus servitia sese obtulerat, eâ tamen lege: ut si lupo caperet prædâ, corvo etiam cederet aliqua portio. Et verò ut lupo prædâ potitus, carnes vorare cæpit, mox sibi sanguinem præberi voluit corvus, hanc enim esse debitam servitii, totâ die præstiti, mercedem. Cui lupo: *Abi in malam crucem: tu non me quidem, sed prædâ sectatus es, eò quidem animò, ut ne corpori quidem meo parceres, si exanimaretur.* Est ergò altera Jonæ Prophe-
tæ

tæ hædera spes illa, quæ ponitur in hominum amicitia, de qua Hebr. V, 10. dicitur: *Filia noctis erat, & filia noctis periit.* Atque hinc recte dicitur Jerem. 17. *Maledictus homo, qui confidit in homine.*

N. 77.

Vide econtrario, quàm stabilis sit amicitia cum Deo contracta, & nunquam per peccatum grave sublata: ò quàm benedicta firmaque inde nascitur fiducia, dum idem Propheta cit. capite testatur: *benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit quasi lignum.* Erit lignum, quod Laurum dixeris; ut enim Naturalistis testibus fulmen in quidquid impeerit, illud sternit, & lacerat exceptâ Laurò: ita calamitates & miseræ hujus seculi homines dejiciunt omnes, exceptis illis, qui divinæ Providentiæ se totos committunt: hæc enim teste Josephò V. 20. hujus cap. ea etiam in bonum hominis vertit, quæ in ejus ruinam ordinaverant inimici. *Vos cogitastis de me malum, ajebat Joseph fratribus suis, sed Deus vertit illud in bonum.* Quare aureus orator in Psal. 10. scribens exclamat: *Magna sunt vires spei in Dominum, præsidium, quod non potest superari, portus tranquillus, turris, quæ nequit pati, arma insuperabilia, vires invictæ.* Hòc clypeò tectus Job excussit omnia Tartari tela, illudentibus sibi opponens cap. 13. *Etiamsi occiderit me, in eam sperabo.* Hòc ense armatus Jonathas hostilia solus cum armigero invasit castra, dicens 1. Reg. 14. *Non est Domino difficile, salvare vel in multis, vel in paucis.* Hæc lorica indutus David risit formidabiles gigantes Goliathi minas 1. Reg. 17. asserens: *Tu venis ad me in Gladio, hastâ & clypeo: Ego autem venio in nomine Domini exercituum -- & percutiam te, & auferam caput tuum à te.* Igitur ò Christianæ! exclama cum S. Bernardo mente & voce: *Tu es Domine spes mea! quidquid agendum, quidquid declinandum, quidquid tolerandum, quidquid optandum: Domine tu es spes mea! hæc unica mihi promissionum causa, hæc tota ratio expectationis meæ &c.* Tu solus es, qui veræ amicitie leges observas, nostrum solummodò spectans commodum, & nostræ intentus utilitati.

